

Epesas

Pol Epesas n̄bi b̄ kal̄p köp kal̄ kl̄ñ r̄ka

¹ Yad Pol. God ȳp hag lö, Krajs Jisas manö ud arep b̄ ap m̄dem, kalöp God n̄bi b̄ n̄pe daun kub Epesas m̄dpim gau, köp an̄bi kal̄ kl̄ñ r̄kabin. *

² God Bapi hon abe, B̄ Kub Jisas Krajs abe, kalöp mög n̄ñmil ud aij ḡlō, kale m̄d aij ḡmim.

Krajs p̄g m̄dpun u, n̄pe ana hon nan aij ñab

³ B̄ Kub hon Jisas Krajs Nap n̄pe God n̄p aij a gun. Ñ̄ n̄pe n̄p yuö apöm han̄p udö me, n̄p c̄g ḡno, kumi kabö adö lañ nan aij aij m̄döp gau magöñhalö ana han̄p ñöb. * ⁴ Ram m̄nönj hadame dagol gau ḡ laga ñ̄n u God haga, “Krajs n̄bi b̄ n̄pe m̄deinaböl gau, kale n̄bi b̄ uł, n̄bi b̄ asiñ m̄dagöp yad gau m̄deinaböl,” a ga.

An̄b u, hadame dagol gau God n̄bi b̄ m̄dmagö löm, * ⁵ ñ̄n an̄bu nöp, gasi n̄pe nöp n̄ñöm haga, “Ñ̄ yad Jisas Krajs n̄bi b̄ kal̄p udnab gau, ñ̄ pai yad ke rö l̄lō, yad ke kal̄p udem kabö launabin,” a ga. * ⁶ An̄g hagöm, Ñ̄ m̄dmagö n̄pe u hałöwalö yuö apöm, han̄p ud Nap ñ̄magö adö n̄pe la u me, aij gö n̄ñöl ḡ hib n̄pe u hagno adö arab.

---

* **1:1:** Ap 18:19-21; 19:1   * **1:3:** Ep 2:6   * **1:4:** Jon 15:16

* **1:5:** Jon 1:12

⁷ Jisas Krais hagape nipe lugö umöm hanip rau adog udö, God, Bi aij yabıl u, hanip mög yabıl göm, nan si nan naij gipun gau nıñöm arö göp. Anıb u, hon nıñbun God nıpe nıbi bı gau mög yabıl göp. * ⁸ God nıpe gası nıñ kid hiıköm nan magöñhalö gau nıñöb u, hanip nan aij aij anıb gau hałöwałö ñöb. ⁹ Pen God nıpe Krais aip nıñön gıñıg ga u, nan pi göl mıdmıdöp anıbu hanip waiö hagö nıñbun. * ¹⁰ God ñın hain hag la ñın u, nan kumi kabö adö lañ au abe, nan mınöñ naböñ ıñı abe, Krais nıpe añı nöp magöñhalö abad mıdeınab. *

¹¹ God nıpe ke gası nıñöm hag la u, magöñhalö gıñıg gab. God nıpe ke gası nıñöm hag la, hon Krais cıg gıpun nıbi bı gau, nıbi bı nıpe ke lınabun. God nıpe hadame dagol gau anıg gası nıñı. * ¹² Nıpe ga anıbu, hon nıbi bı Krais nıñ nöd nıñ udno gau, God hib nıpe hagno adö arnım, a göm ga. ¹³ Pen kale u rö nöp, Krais manö aij nıbi bı ud kamıñ yuep manö nıñö anıbu nıñ udpe, God kalöp udöm, Ana Uı kalöp anı dan löm, Krais nıbi bı nıpe yabıl hag löp. ¹⁴ God Ana hanip anı dan mıdöp u me, hon nıñbun, God nan aij aij nıbi bı yad hainö ñınabin a ga nan gau, hainö udun mıd aij yabıl gıñabun. Anıb u, God hib nıpe hagno adö aran. *

Pol God nıñ sabe ga

¹⁵ Anıb u, yad nöd nıñnö, kale Bi Kub Jisas nıñ nıñ udmim, nıbi bı nıpe gau kalıp mıdmagö

* **1:7:** Ep 2:7; Kol 1:14   * **1:9:** Ro 16:25   * **1:10:** Kol 1:16,20

* **1:11:** Ro 8:28-29   * **1:14:** 2Ko 1:22

l̄ibim u, ¹⁶ yad hauł gagem, p̄or n̄öp kalöp a gem God n̄ip aij a göp a gem, sabe göl ḡi m̄idpin. ¹⁷ B̄i Kub hon Jisas Krais God n̄ipe u, Bap aij unbö ke u, n̄ip p̄or hag n̄iñem hagabin, n̄ipe Ana kalöp ñ̄inab n̄iñöm n̄ipe kalöp gas̄i aij ñ̄öm, God n̄ipe aigale b̄i rö m̄idöp u kalöp yamö, kale God n̄ip n̄iñ aij ḡinabim. * ¹⁸ God n̄ip sabe gem hagabin, n̄ipe m̄idmagö kale añ dañ mailö n̄ipe ñ̄i lö, Krais n̄ibi b̄i n̄ipe nan aij unbö ke ñ̄in̄ig gab u n̄iñabim. Nan aij an̄ibu ñ̄inabin a göm, God kalöp wiñ ala me. ¹⁹ God n̄ip sabe gem hagabin, n̄ipe m̄idmagö kale añ dañ mailö n̄ipe ñ̄i lö, n̄ipe B̄i klö unbö ke yab̄i m̄idö, hon n̄ibi b̄i Krais manö aij n̄iñ udpun gau klö an̄ibu udpun u n̄iñabim. Klö an̄ibu God ñ̄imagö n̄ipe n̄öp m̄idöp. * ²⁰ Krais böñ n̄öp umö, God klö an̄ibu n̄öp Krais urak ñ̄öm, kumi kabö adö lañ au dam ñ̄imagö ȳij̄ig böñ n̄ipe lau la. * ²¹ Krais God aip am b̄is göp u, ana kumi kabö lañ nöd abad m̄idm̄idal gau abe, ana kumi kabö lañ hainö abad m̄ideinaböl gau abe, hib kale magöñhalö yagol m̄idö, Krais hib n̄ipe u i adö lañ m̄idö n̄iñöl ḡi, magöñhalö mo n̄ipe gau m̄idöp. ²² God n̄ipe n̄ibi b̄i nan gau magöñhalö Krais mo n̄ipe gau la. Pen hon Krais n̄ibi b̄i n̄ipe gau magöñhalö, God Krais n̄ip b̄i nab̄ic u hag la. * ²³ Krais n̄ibi b̄i n̄ipe gau, hon hañ roman̄ n̄ipe m̄idpun. Krais nab̄ic abe hañ roman̄ abe m̄idöp me u. *

---

* **1:17:** Kol 1:9   * **1:19:** Kol 1:11   * **1:20:** Sam 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12; 1:16; 2:10   * **1:22:** Sam 8:6   * **1:23:** Ep 4:10,15; Ro 12:5; Kol 1:18

2

Krais nöp gö, hon kam+η m+dpun

¹ Kale nan si nan naj g+im+dim u, kale n+bi b+ böη nöp umla n+bö rö m+dm+dim. * ² N+bi b+ ram m+nöη it i nan si nan naj g+pal rö, kale ke nöd u rö nöp g+im+dim. Ñ+n an+bu ana kumi au laη m+dpal b+ kub kale göp rö, kale nöd u rö nöp g+im+dim. Ana an+bu n+pe n+bi b+ God Manö udagpal gau kal+p aη daη m+idöp. * ³ Pen nöd hon magöηhalö an+bu rö nöp g+im+dun. Gas+ hon ke n+ηm+dun rö göl g+, gas+ r+mnap ke n+ηeb rö lagö, nan si nan naj nöp g+im+dun. An+ib u, n+bi b+ gau g+ naj g+lö God kal+p pen ilön kub ñ+n+g gab rö u, hon u rö nöp g+im+dun. *

⁴⁻⁵ An+ib u, hon n+bi b+ böη nöp umla n+bö rö m+daino, God aip m+idep rö lagö, God n+bi b+ pör nöp mög n+ηöb u, han+ip m+dmagö yab+tl löm, Krais aip ud kam+η löp. God n+pe kalöp mög n+ηöb u me, kalöp ud kam+η yuöp. * ⁶ God han+ip Krais aip urak ñöm, kumi kabö adö laη au dam Krais Jisas aip as+k ña. *

⁷ Pen God ga an+bu, n+bi b+ hainö yag daunaböl gau, kale God n+pe han+ip a göm, Krais Jisas n+ip yuöm han+ip g+ a+ij yab+tl ga u n+ηöm, God n+pe b+ a+ij ke yab+tl, n+bi b+ mög yab+tl n+ηöb u n+ηöl a göm ga. ⁸ God kalöp mög n+ηöm ud kam+η yuöp. Krais manö a+ij u n+η udpe u me, n+pe an+g ga. Pen kale Krais n+η udpe kalöp udöp u, klö hon ke g+no han+ip udöp a g+mim hagagmim. God n+pe

* **2:1:** Kol 1:21; 2:13   * **2:2:** Kol 3:7; Dai 3:3   * **2:3:** Kol 3:6

* **2:4-5:** Ro 6:13   * **2:6:** Kol 2:12

nöp kalöp nan aij u y+har+η ñöb. ⁹ Kale Krai n+η udpe kalöp udöp u, kale nan aij ap gagpe. An+ib u, hib kale ke hagpe adö arn+m rö lagöp. * ¹⁰ Pen God han+ip udöm Krai Jisas n+ibi b+ n+ipe g+ la u, God hadame gau n+ibi b+ gau kal+ip g+ aij göl a göm, han+ip an+ig ga. *

Krais Juda n+ibi b+ gau aip, Juda n+ibi b+ wasö gau aip ud j+im ña

¹¹ Kale n+ηbim, name nap kale Juda n+ibi b+ wasö n+ηjöm kalöp yag daula u, kale u rö nöp Juda n+ibi b+ wasö. Juda n+ibi b+ gau hib kale ke hagöm, “hañ r+iköp” a g+im+dal. B+ gau kale hañ roman an+ig g+pal. Pen kalöp Juda n+ibi b+ wasö gau hib hagöm, “hañ r+ikagöp” a g+im+dal. ¹² Pen hau+ gagmim. Kale nöd Krai lau adö m+idagaibe; kale Isrel i+ u hö? adö m+idaibe; God manö n+ηjögag la u n+ηjagpe; kale ram m+nöj i+ i m+idm+dim pen God n+ip n+ηjagm+dim. * ¹³ Kale nöd God m+idöp m+lö au m+idm+dim pen m+ñi Krai hagape n+ipe luga u me, Krai Jisas aip God m+idöp au sö+ aubim. * ¹⁴ An+ib u, Krai n+ipe uma rö, hon Juda n+ibi b+ gau, Juda n+ibi b+ wasö gau mulu kal n+ηjun pen pen g+im+dun waryö aη u r+ib ju yuöm, i+ m+ihöp ud j+im ñöl lö, hon i+ a+ ap nöp m+idpun. * ¹⁵ Jisas hañ roman löm uma rö, Juda lo manö ke ke gau magöñhalö böj nöp p+s ga. Jisas uma u, hainö Juda n+ibi b+ gau i+ u ke, Juda n+ibi b+ wasö gau i+ u ke m+idöm pen pen gagnaböl; n+ibi b+ magöñhalö gau i+ a+ ap nöp m+idöm agam+ij m+ideinaböl a göm

* **2:9:** 1Ko 1:29-31; 2Di 1:9   * **2:10:** Dai 2:14   * **2:12:** Kol 1:21; Ro 9:4   * **2:13:** Kol 1:20   * **2:14:** 1Ko 12:13

uma. * ¹⁶ Jisas hañ roman nipe mab kros ba lan uma u, it mihöp anib gau ud God aip jim ña; pen gep nagı u abe al pak la. * ¹⁷ Nöd ke ke yabił mıdmıdun u pen Kraıs manö aij God aip jim ñöl mıdep u damöm, kalöp nıbi bı mlö kub gau rö mıdmıdim gau hag ñöm, hon Juda nıbi bı söl gau mıdmıdun gau hag ñöm ga. * ¹⁸ Kraıs ajöñ hanıp adö añı hiıka anıbu, God Ana nıpe añı mıdöp u nöp gö, hon it mihöñgöl Bapi mıdöp arun rö löp.

Hon Kraıs lau adö mıdpun gau, God ram nıpe rö mıdpun

¹⁹ Anıb u, mıñı nıbi bı ram mınöñ ke gau nıbö ju apöm mıdpal rö u mıdagpım. Nıbi bı adö gau ajpal rö mıdagpım. God nıbi bı nıpe nöd nıbö gau aip magum gımım, nıbi bı nıpe yıjıg göl mıdpım. * ²⁰ Anıb u, hon God sabe gep ram u rö mıdpun. Kraıs Jisas ram padö ud mıdep kub anı yan mıdöp. Bı Jisas manö ud arep gau abe, bı God manö hagep gau abe, ram padö pro pro auan gau bıniñ gıpal rö u mıdpal; ram bagö bıg gıgabö gıpal rö u kale mıdpım. * ²¹ Kraıs Jisas ram padö kub anı yan mıdö, ram anıbu magöñhalö jim ñöl kub göm, Bı Kub sabe gep ram uł nıpe lınab. * ²² Anıb u, kale Epesas nıbi bı Kraıs lau adö mıdpım gau, God nıpe kalöp u rö nöp ud ram anıbu aip ud jim ñöl lö, ram raul mıgan aij nıpe u God Ana amöm mıdnab. *

---

* **2:15:** Kol 2:14   * **2:16:** Sek 9:10; Kol 1:20,22   * **2:17:** Ais 57:19   * **2:19:** Ep 3:6   * **2:20:** 1Ko 3:11   * **2:21:** 1Ko 3:16
* **2:22:** 1Pi 2:5

3

Pol Krais manö aij u Juda nibi b+ wasö gau kalip hag ñim+döp

¹ Yad Pol, Krais n+p wög g+ ñöl g+, kalöp Juda nibi b+ wasö gau hag ñ+ ajnö, nibi b+ r+mnap y+p n+ñlö mulu lugö nag+ l+lö m+dpin. * ² Pen kale hadö n+ñbim, God y+p mög n+ñöm manö aij nipe y+p hag ñö, yad manö aij an+bu kalöp hag ñ+ ajpin. * ³ God y+p mög n+ñöm, manö nipe nöd pi göl m+dm+döp r+mnap y+p yamö n+ñnö u, kalöp nöd köp kal+ k+ñ r+kpin. * ⁴ Kale manö kal+ k+ñ r+kabin i n+ñ aij g+mim me, God hadame dagol gau Krais hainö g+nab hag la manö u n+ñmim, yad manö nöd pi göl m+dm+döp an+bu n+ñ aij g+pin u, n+ñnabim. ⁵ God Ana nipe han+p b+ Jisas manö aij ud arep b+ nipe ke gau abe, b+ God manö hagep b+ nipe ke gau abe waiö hagöm gas+ ñö, manö nibi b+ nöd n+ñagm+dal u n+ñbun. ⁶ Manö pi göl m+dm+döp an+bu an+g göl m+döp: Juda nibi b+ gau abe, Juda nibi b+ wasö gau abe, God nan aij nibi b+ ñ+nabin a ga u udnaböl. Kale m+höngöl hañ roman añ+ nöp m+dö, God nipe Krais Jisas hag yuöm nibi b+ kalip g+ aij g+nabin a ga manö aij an+bu manö kale magöñhalö. Krais Jisas manö aij u me u. *

⁷ God B+ k+ö yab+ł u y+p mög n+ñöm ud aij göm, nan aij ke ñöm, y+p Krais manö aij u wög g+ ñeb b+ ap hag lö m+dpin. * ⁸ God nibi b+ nipe r+mnap nibi b+ kub, r+mnap nibi b+ pro. Yad b+ pro

* **3:1:** Plp 1:7,13 * **3:2:** Kol 1:25 * **3:3:** Ep 1:9-10; Kol 1:26

* **3:6:** Ep 2:13,16-19 * **3:7:** Kol 1:25

yabił u pen God yıp mög niñöm gi aij gö, Juda nıbi bi wasö gau kalıp Krais hanıp gi aij yabił göm ud aij yabił göp manö aij u hag ñıbin. Pen manö anıbu adıñ juagöp. * ⁹ Pen God nıpe ram mınöñ if i midöp nan gau, nan kumi kabö adö lañ midöp nan gau magöñhalö gi la u, nıpe ke nöp gö manö anıbu pi göl midmidöp. Pen uri God yıp hag lö, yad manö pi göl midmidöp anıbu nıbi bi magöñhalö gau kalıp waiö hag ñabin. ¹⁰ God ga anıbu, uri Krais nıbi bi nıpe ram mınöñ if i midpal gau gılö niñöl gi, ejol kumi kabö adö lañ abad midpal gau, God bi gası niñ kíd hiıköm niñöb u niñöl, a göm ga. ¹¹ God ga anıbu, nıpe hadame dagol gau gası niña rö nöp, Bi Kub hon Krais Jisas nıp hag yuöm, nan anıbu ga. ¹² Krais Jisas nıp niñ udun cıg gıpun u me, God nıp piñıñ gagun, gası halö nöp nıpe midöp söl au arun. * ¹³ Anıb u, kalöp hag ñı ajnö, yıp gi naij gılö, ułham midpin u, gası iru niñagmim; yad ułham midpin pen God kalöp nan aij ñınab.

Krais nıbi bi midmagö yabił löp

¹⁴ Adö anıbu nöp yad Bapi nıp kugom yımem sabe gıpin. ¹⁵ Bapi nıpe ke gi lö, yam mınöñ naböñ if i midpal gau abe, yam kumi kabö adö lañ au midpal gau abe, hon magöñhalö yam nıpe midpun. ¹⁶ Bapi God nıp sabe gabin, nıpe Bi mailö aij ke halö, ñımagö nıpe nan aij yabił midöp niñöm nıpe Ana nıpe kalöp ñö, hibur gası midmagö añ kale dañ pidöñ middeinabim. ¹⁷ Bapi God nıp sabe gabin, kale Krais nıp niñ udpe, Krais

* **3:8:** 1Ko 15:9-10   * **3:12:** Jon 14:6; Ro 5:2

mıdmagö aŋ kale daŋ mıdeinab. Yad sabe gabin, kale nan nihöŋ giŋig gabim u, God abe niŋi bi gau abe mıdmagö limim giŋabim. * 18 Yad sabe gabin, kale abe Kraıs niŋi bi magöŋhalö gau abe, Kraıs niŋe pör nöŋ niŋi bi mıdmagö yabiŋ löp u niŋŋabim. 19 Kraıs niŋi bi gau mıdmagö yabiŋ löp u niŋŋabim. Pen aniŋbu nöŋ wasö. Yad God niŋp sabe gabin u, niŋe kalöp mıdmagö yabiŋ löp u, hibur gasi mıdmagö aŋ kale ke daŋ niŋŋabim. Aniŋ u, God niŋe ke aŋ kale daŋ aŋmaŋ raunab.

20 Hon God niŋp hag niŋŋabun, pen niŋe hag niŋŋabun rö nöŋ gagnab; hon gasi niŋŋabun rö nöŋ gagnab. Klö niŋe ke u hanip aŋ daŋ wög göm, niŋe gi mapıŋ giŋab. 21 Aniŋ u, hon Kraıs Jisas niŋi bi niŋe mıdun niŋp ciŋ mıdpun gau, hib niŋe pör nöŋ pör nöŋ ud arno adö araŋ! Aniŋ unbö rö aij.

4

Kraıs haŋ romaŋ niŋe jım ñöl mıdmim

1 Yad Bi Kub wög giŋö yip nagi lılo mıdpin u, manö hagabin i niŋmim. God kalöp niŋi bi aij yad mıdaimim a göm uda u, kale aniŋ unbö rö nöŋ gi mıdaimim. * 2 Niŋi bi kub mıdpun a giŋim kal juagmim; niŋi bi hain aij gau mıdaimim. Kale pen pen manö hain hain hagmim mıdmagö limim. * 3 God Ana kalöp ud jım ñöl lö, jım ñöl mıdpim rö, aniŋ gun nöŋ agamiŋ mıdaiun a giŋim giŋe arniŋm. * 4 Hon Kraıs niŋi bi niŋe

* 3:17: Jon 14:23; Kol 1:23; 2:7 * 4:1: Kol 1:10 * 4:2: Kol 3:12-13 * 4:3: Kol 3:14-15

hañ roman aña ap nöp m+döp. Ana u aña ap nöp m+döp. Kale magöñhalö nan aij aña ap nöp hainö udnabun a g+mim gasi halö m+dpim. God nan aij an+bu ñ+nabin a göm kalöp w+ñ ala. ⁵ B+ Kub hon u aña ap nöp m+döp. Kraiss n+p n+ñ udep adan u aña ap nöp m+döp. Ñ+g pakep u aña ap nöp m+döp. ⁶ N+bi b+ magöñhalö m+dpal gau kale God aña ap nöp, Bapi aña ap nöp m+döp. N+pe n+bi b+ magöñhalö gau B+ Kub m+döp. N+pe n+bi b+ hag lö, kale magöñhalö wög n+pe g+pal. N+pe n+bi b+ magöñhalö gau an kale dan m+döp. * ⁷ Pen Kraiss han+p aña aña ke ke nan aij ke ap n+me lö udpun. *

⁸ An+u, God Manö u kali kññ r+köm hagla,
 “Ram m+nöñ adö lañ ara ñ+n u,
 kaua maual n+pe gau nag+ löm,
 kal+p dam +p g+ ud aramöm,

n+bi b+ gau kal+p nan aij aij ña,” a g+la. *

⁹ N+pe ram m+nöñ adö lañ ara a g+la iñ u, aige göl göm rö m+döp? Me n+pe nöd m+nöñ naböñ an yañ aramöm, hainö ram m+nöñ adö lañ ara. * ¹⁰ An+u u hon n+ñbun, b+ m+nöñ naböñ an yañ ara u, b+ an+bu nöp adö lañ aramöm kumi kabö adö lañ au ara. An+g ga u, ram m+nöñ au g+yañ abe, ram m+nöñ adö lañ au abe, ram m+nöñ magöñhalö yabiñ arnabin a göm, an+g ga.

¹¹ B+ an+bu nöp n+bi b+ n+pe nan aij aij ñöm, r+mnap hag lö, Jisas manö aij ud arep wög u g+pal; r+mnap God manö hagep wög u g+pal; r+mnap n+bi b+ Kraiss n+p n+ñagpal gau kal+p Kraiss manö

* **4:6:** 1Ko 12:6   * **4:7:** Ro 12:3,6   * **4:8:** Sam 68:18   * **4:9:** Jon 3:13

aij u hag ñibal; rımnap nıbi bı Krais nıp nıñ udpal gau kalıp abad mıdöm hag ñı aij gıpal; rımnap nıbi bı ñı pai gau kalıp Krais manö aij u hag ñibal. * 12 God nıbi bı nıpe nıp wög gılö, Krais hañ romanı nıpe kub göm pıdöñ lınım a göm, nıbi bı nıpe gau kalıp nan aij aij anıb gau ña. 13 Krais hañ romanı pıdöñ lö, hon magöñhalö hañ romanı añı ap rö manö aij nıpe nıñ udun, God Ñı nıpe aigale Bı rö mıdöp u nıñ aij gun, hon ñı pai pro rö wasö, nıbi bı majö Krais nıpe ke mıdöp rö lınabun. *

14 Anıg geinab u, hainö hon ñı pai pro rö mıdageinabun. Ñın hain anıbu, Bı God Manö hagabun a göm, manö ke ke gau nıbö gau nıbö ud ud pıral pıral hagpal gau, hanıp yıgön udöm ñıg solwara ud ado malo göp rö u gagnaböl. 15 Ñın hain anıbu, hon nıbi bı gau kalıp mıdmagö lun manö nıñö nöp hagun, nan nıhön nıhön gınabun u, Nabıc nıhön gıböp u nıñun, anıb unbö rö nöp gun. Nabıc u Krais me. * 16 Krais nabıc mıdö, hañ romanı kıd ke rımnap kıd ke ke rımnap pen pen mıdmagö löm, wög ke ke gılö, kıdıł aram hañ romanı kıd ke ke ud jım ñö, hañ romanı magöñhalö kub göm, pıdöñ lınab.

Krais nıbi bı nıpe mıdpun rö, nagı gısön nıbö adö u gun

17 Anıb u, Bı Kub manö nıpe u udem kalöp manö klö hagem hagabin: nıbi bı God nıñ udagpal gau gımıdal rö nagı adö u rö gagmim.

---

* 4:11: 1Ko 12:28 * 4:13: Kol 1:28 * 4:15: Kol 1:18; 2:19

Nibi bi anib gau gasi kale midagöp. * 18 Kale sibön böñ au midpal. Kale gasi ap midagöp yabił. Gasi rimid midmagö kale ke pri göm manö niñagal. Anib u, God kamiñ nipe kalip añ dañ midagöp. 19 Nan si nan naj nihön nihön gipal gau kale nable gagöp. Anib u, kale nan si nan naj abönamö gi dam dam, uri nan si nan naj hain nibö rimnap gun a göm rapin halöwałö gilö arab.

20 Pen nöd Kraiss manö aij u hag ñino niñ udpe u, Kraiss kale nagi adö anibu gimim a göp kalöp hag ñino niñagpim. 21 Kalöp Jisas manö niñö u nöp hag ñino niñbim me. 22 Nan si nan naj nöd gimidim u, gasi rimid midmagö kale gac ginab. Anib u, nan si nan naj gimidim u böñ nöp arö gimim. * 23 Gasi aij gisön nibö adö u nöp niñmim.

24 Pen God gö nibi bi gisön nibö midaimim rö löp. Anib u, nagi gisön nibö adö u ud halu limim, God kamiñ aij midöp rö u, God nipe uł ke midöp rö u midaimim. *

25 Anib u, hon magöñhalö Kraiss hañ romañ nipe añi nöp midpun u me, kale magöñhalö nibi bi gau kalip piral hagnidim u arö gimim, manö niñö nöp hagnim. * 26 Ñin rimnap nibi bi kalöp gi naj gilö kale mulu lagnab. Pen mulu lögö, nan si nan naj gagnim. Anig göl mulu niñöl gi midpe niñöl gi, sidö wad aragnim. * 27 Wasö u, Seden kalöp gasi naj ñö, nan si nan naj gimim rö löp.

---

* 4:17: 1Pi 1:14; Ro 1:21 * 4:22: Ro 8:13; Kol 3:9 * 4:23: Ro 12:2 * 4:24: Jen 1:26; Kol 3:10 * 4:25: Kol 3:8-9; Sek 8:16
* 4:26: Sam 4:4; Jem 1:19-20

28 Nibi bi nan si udmıdal gau hainö nan si udagöl; klö ke wög göm nan midö nıñöl gi, rımnap nıbi bi mög gep rö gau kalıp ñöl. 29 Manö hagnıg gabim u, manö naij rımnap hagagmim. Manö aij nıbi bi nıñöm, God nıp cıg aij göl rö lınım gau nöp hagmim. * 30 God ñın hain u hanıp böñ nöp udnabin a göm nıñ löm, Ana Uı nıpe u nöd yuö apöm kalöp anı danı midöp u me, naij gımim God Ana Uı nıp marö ñagmim. * 31 Hibur naij gö, nıbi bi rımnap nıñbe mulu lugö, kal jumim, manö pen pen hagmim, nıbi bi hag jumim, gi naij gımim gıpim u magöñhalö arö gımim. * 32 Pen pen mög nıñmim, midmagö lımim. Kale Krais lau adö midpe, God kalöp nan si nan naij gıpim u nıñöm arö göp rö u, kale u rö nöp pen nıñmim arö gımim pen nıñmim arö gımim gımim. *

5

Mailö adö u ajaiun

1 Kale God ñı pai midmagö aij nıpe midpim u, nıpe göp rö gımim. * 2 Krais hanıp nıbi bi midmagö löm, God nıp nan dap sabe gılö halı? aij auöp rö u, hanıp nan a göm mab ba lañ uma. Krais ga anıbu nıñmim, kale ke anıb unbö rö nöp nıbi bi gau kalıp midmagö lö löl gi midaimim. *

3 Pen God nıbi bi nıpe ke yabıt midpim u, nıbi si bi si gımim, gau ajmim hatöwalö gımim, nan

---

* 4:29: Kol 4:6 * 4:30: Ais 63:10; 1De 5:19; Ep 1:13-14 * 4:31: Kol 3:8 * 4:32: Mad 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 * 5:1: Mad 5:48 * 5:2: Hib 10:10; Eks 29:18

aij kale gau yad udnam a g+mim, nag+ adö an+bu rö magöñhalö böñ nöþ arö g+mim. ⁴ Urañañ hagmim, ñ+tonj l+mim, manö najj hagmim gagmim. Manö an+bu rö hagagep yab+ñ. Kale pen God n+þ aij a göp a g+mim.

⁵ N+? aij g+mim: n+bi si b+ si g+pal n+bi b+ gau abe, gau ajöm hañöwañö g+pal n+bi b+ gau abe, nan aij kale gau yad udnam a g+pal n+bi b+ gau abe kale God Kraiss apil m+thau ram m+nöñ kumi kabö adö lañ abad m+dpil au aragnaböl yab+ñ. Kale nan si nan najj an+b gau gas+ n+ñbal u, nan an+b gau god kale rö löp. *

⁶ Nag+ najj hagaj+n an+b gau, n+bi b+ r+mnap kalöp piral hagöm hagnaböl, “Nan an+b gau nan si nan najj wasö,” a g+ñaböl. Kalöp piral haglö n+ñmim rö löp u, n+ñ aij g+mim manö kale udagmim. Nan si nan najj hagaj+n an+b gau g+pe, God kal juöm kalöp g+ najj yab+ñ g+ñab. * ⁷ Manö kal+þ n+ñmim kal+þ aip ajagmim.

⁸ Nöd s+bon an gau m+dm+dim u pen m+ñi B+ Kub n+bi b+ n+pe l+mim mailö n+pe adö u m+dpim. M+ñi mailö n+pe adö u m+dpim rö, n+bi b+ mailö adö u ajpal rö ajmim. Mailö ñ+ pai rö m+daimim. * ⁹ Mailö magö u nan aij aij iru nöþ p+lnab: g+ aij gep magö ke ke iru yab+ñ p+lnab; nan n+hön n+hön God n+ñö aij g+ñab nan gau magöñhalö p+lnab; nan n+hön n+hön n+ñö nöþ m+ðöp pör nöþ p+lnab. ¹⁰ God n+þ aij g+n+m adö u nöþ n+ñ aij g+mim g+pe arn+m.

---

* **5:5:** 1Ko 6:9-10; Kol 3:5   * **5:6:** Kol 2:4,8; Ro 1:18   * **5:8:** Ep 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9; Jon 12:36

11 Siḅön yaṅ ajöm nan si nan naij gɨpal u kale aip gagmim. Nan si nan naij gɨpal u mailö adö u hagpe niṅöl. 12 Kale nan si nan naij pi göl gɨpal u, hon nan anɨb gau manö nöḅ hagnabun u, nable gɨnab. 13 Ram ruö magöṅhalö waiö niṅbun. Anɨb u rö, God mailö niḅpe auö, nan niḅhön pi göm gɨpal u waiö niṅnaböl. * 14 Mailö auö, magöṅhalö niṅbun. Adö anɨbu nöḅ, niḅbi bɨ riḅnnap hagpal, “Ne umöl miḅdpan u, miḅni urakö,

Krais mailö niḅpe u nöḅ mailö pak niḅnab,” a gɨpal. *

15 Anɨb u, niḅbi bɨ riḅnnap manö niṅagöm haḷöwalö gɨpal rö gagmim. Ni? aij gɨmim gɨ miḅdaimim. * 16 Niḅbi bɨ nan si nan naij nöḅ gɨpal niḅn anɨbi, kale pör nöḅ niṅ aij gɨmim gɨ aij gɨmim. 17 Anɨb u, bɨ hauḷ rö gagmim; Bɨ Kub niḅ aij gɨnab adö u nöḅ niṅmim gɨmim. 18 Niḅg wain niḅbe, hauḷ alagnim; adan anɨbu arnabim lug paknabim. Pen, God Ana apöm hanɨp aṅ daṅ ajmaṅ raunim, a gɨmim God niḅ sabe geinabim u aij. * 19 God Manö adɨṅ Sam a gɨpal gau riḅnnap pen pen hagöl gɨ, Krais manö aij u kiḅmap ap pen pen hagöl gɨ, Bɨ Kub hib niḅpe dap raneb kiḅmap ap pen pen hagöl gɨ gɨmim. Aij a gö niṅöl gɨ, miḅdmagö kale aṅ daṅ kiḅmap riḅnnap Bɨ Kub niḅ hagmim. * 20 Bɨ Kub hon Jisas Krais niḅbi bɨ niḅpe miḅdpun u me, nan niḅhön niḅhön gɨnim, kale pör nöḅ nan magöṅhalö gau Bapi God niḅ aij a göl gɨ miḅdaimim. *

---

* 5:13: Jon 3:20-21   * 5:14: Ais 26:19; Ro 13:11   * 5:15: Kol 4:5   * 5:18: Luk 21:34   * 5:19: Kol 3:16   * 5:20: Kol 3:17

21 Kraiſ Bi Kub hon mi+döp a gi+pim u me, añ mam Kraiſ ni+bi bi ni+pe mi+dpim gau pen pen ud aij gi+mim. Añ mam ap manö ri+mnap haġainim u, manö ni+pe udmim. *

Ber bi gau

22 Kale ni+bi gau, Bi Kub manö ni+nmim hain gi+pim rö, nagamul bi haġöl rö ni+nmim hain gi+mim. * 23 Adö ani+bu ani+g göl mi+döp: Kraiſ ni+bi bi ni+pe gau hañ romaŋ ni+pe ke mi+döp; ni+pe ke nab+c mi+döp. Kraiſ ni+bi bi ni+pe ud kami+ŋ yuöp. Kraiſ ni+bi bi udöm nab+c mi+döp rö, bi gau ni+bi kale udöm nab+c mi+dpal. * 24 Kraiſ ni+bi bi ni+pe gau kalip haġö manö ni+pe hain gi+pal rö, ni+bi gau, bi kale gau haġöl rö maġöŋhalö hain göl.

25 Pen kale bi gau, Kraiſ ni+bi bi ni+pe gau mi+dmagö löm uma rö ni+nmim, ni+bi kale gau u rö nö+p mi+dmagö yabi+ŋ li+mim. * 26-27 Kraiſ ni+bi bi ni+pe gau mi+dmagö löm uma u, cöc ni+pe u ni+pe manö ni+pe haġöm, ñi+g löm, u+ mat+i gi aij göm, cöc mailö halö, gac pro ap, nan naij pro ap, manö pro ap wasö yabi+ŋ, u+ nö+p mi+dö, ni+pe udöm ni+pe ke ñi+nab. * 28 Ani+b unbö rö nö+p, kale bi gau ni+bi kale gau kalip mi+dmagö li+mim. Hañ romaŋ kale ke gi aij gi+pim rö, ni+bi kale gau u rö nö+p gi+mim. Bi ni+bi ni+pe mi+dmagö löp u, ni+pe ke mi+dmagö löp. 29 Hañ romaŋ hon u mulu kal ni+ŋagpun; ke ni+ŋno aij gö, nan maġö ñöl gi ñöl gi abad mi+d aij nö+p gi+pun. Ani+b unbö rö nö+p, Kraiſ ni+bi bi

---

* 5:21: 1Pi 5:5   * 5:22: Kol 3:18; 1Pi 3:1   * 5:23: 1Ko 11:3;
Ep 1:22   * 5:25: Kol 3:19; 1Pi 3:7   * 5:26-27: 2Ko 11:2; Kol
1:22; Dai 3:5

nipe abad mîdöp. ³⁰ Nîhön gîniḡ: hon Kraiḡ hañ romanḡ ñîḡn kîd ma kîd nipe gau rō mîdpun.

³¹ Pen God Manö u kalî kîñ rîkôm hagla, “Bî ap nîbi udnîḡ, nîme nap kalîp arō göm, nîbi udöm jîm ñöl mîdmil, hañ romanḡ añî rō lö mîdpil,” a ḡla. * ³² Manö anîbu îḡ ap mîdöp pen kale nöd nîḡagmîdal. Yad ḡaḡî nîḡbin manö anîbu Kraiḡ abe nîbi bî nipe gau abe hagab. * ³³ Pen kale bî gau magörḡhalö, hañ romanḡ kale u ke mîdmagö lîbim rō, nîbi kale gau u rō nöp mîdmagö lîmim. Kale nîbi gau magörḡhalö, nagamul bî manö kale udmim.

6

Ñî pai gau; nîme nap gau

¹ Kale ñîḡ pai gau, Bî Kub hain ḡîpim rō, name nap manö hagöl rō udmim. Nagî aij me adö anîbu. * ² God manö unbö sîdu? laḡ haga u hagöm haga, “Name nap bî kalîp ud aij ḡîmim, hagmil rō ḡîmim,” a ḡa. Pen God manö anîbu nöp hagöm manö ap halö hagöm haga, “Kale unbö ḡeinabim, yad kalöp nan aij ap ñîḡnabin,” a ḡa. * ³ God haga, “Anîḡ ḡîḡnabim u, yîḡîd umagnabim; mîḡnörḡ nabörḡ adö îḡ i mîlö padö mîdmim, mîd aij ḡîḡnabim,” a ḡa.

⁴ Pen nap bî, ñîḡ pai kale gau mîd aij ḡîlaḡ a ḡîmim, kalîp pa jî nîḡeb rō manö u rō hagagmim. Anîḡ ḡîpe, ñîḡ pai kale gau pa jî nîḡöm, manö hagnabim rō nîḡagnaböl. Pen ñîḡ pai kale gau kub

---

* **5:31:** Mad 19:5   * **5:32:** Rep 19:7   * **6:1:** Kol 3:20   * **6:2:** Eks 20:12

g+lö n+ñöl g+ , kale nap b+ God Manö hag ñ+ aij g+mim, nag+ aij adö an+bu hag ñöl g+ m+dmim. *

B+ nag+ wög g+pal gau; b+ kub kal+p abad m+dpal gau

⁵ Pen kale n+bi b+, b+ kub kalöp mani rau dap l+lö kal+p nag+ wög g+ ñ+m+dim gau, Krais manö hagö, p+ñ+ñ g+mim ud aij g+pim rö, b+ kub kale m+nöñ naböñ adö i+ i gau manö haglö, kale u rö nöp p+ñ+ñ g+mim ud aij g+mim. *

⁶ B+ kub gau n+ñm+dlö n+ñöl g+, wög g+ aij g+no, kal+p aij gañ a g+mim gas+ an+bu nöp n+ñagmim; Krais n+p nag+ wög g+bep rö, God n+p aij gañ a g+mim, pör wög g+ aij g+mim. ⁷ N+bi b+ m+nöñ naböñ i+ i kal+p nöp wög gabun a g+mim n+ñagmim; B+ Kub u n+p wög gabun a g+mim, aij gö n+ñöl g+ wög g+mim. ⁸ Kale n+ñbim, n+bi b+ nag+ wög g+pal gau abe n+bi b+ gas+ kale ke n+ñöm wög g+pal gau abe, B+ Kub wög kale n+ñöm, wög g+ aij geinaböl u kal+p u rö nöp pen ñ+nab. *

⁹ Pen kale b+ kub n+bi b+ han+p nag+ wög g+lan a g+mim mani rau dap l+ibim gau kal+p g+ aij g+mim. Manö klö hagpe p+ñ+ñ göl g+ wög gagöl. B+ Kub kumi kabö adö lan m+dpöp u, n+pe n+bi b+ nag+ wög g+pal B+ Kub kale abe, n+bi b+ kal+p abad m+dpal B+ Kub kale abe m+dpöp. B+ Kub n+pe n+bi b+ gau kub, n+bi b+ gau pro, a göm n+ñagöp; amgö ilö n+pe u ad+p ad+p m+dpal n+ñöm n+pe goł ap aka goł ap aragnab. *

---

* **6:4:** Kol 3:21; Sam 78:4; Pro 22:6   * **6:5:** Kol 3:22-23; Dai 2:9-10; 1Pi 2:18   * **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25   * **6:9:** Kol 4:1; Ro 2:11

Wim po God ñöb u tihu magum gî aij gun midaiun

¹⁰ Manö hag naböŋ junig gabin i niŋ aij gîmim. Bi Kub niŋ ciŋ giŋpe, niŋpe klö niŋpe kalöp ñinim. ¹¹ Seden hanip pör giŋ naij giŋig göp u, wim po nan God hanip ñöb gau magöŋhalö ud rol gîmim, adan ramö au uŋin li mid aij gaimim. * ¹² Nibi bi hañ roman hagape midöp gau aip pen pen gagabun. Kijaki aiön pi nan naij gau bi kub kale it ke ke kumi kabö laŋ abad midöm, sibön yaŋ ajpal gau aip pen pen gabun. * ¹³ Anib u, wim po nan God hanip ñöb gau magöŋhalö ud rol li aij gîmim midpe me, ñin biŋlam midpe u auö, klö gîmim nöŋ midpe, nan rimnap kalöp göl rö lagnab. ¹⁴ Anib u, God Manö niŋö u, dip nagî rö piŋ li aij gîmim. Abad alnaböl a gîmim, pör nöŋ kabö rö gep magö u, sior piŋdöŋ libal rö, ud pabîl ba kale u limim. * ¹⁵ Ma rirup libal rö, God aip jim ñöl midpe manö aij u ud armim. Nibi bi rimnap kalip manö aij anibu hagniŋ pör giŋ jin giŋ midmim, gasi anibu nöŋ niŋmim ma rirup rö limim. * ¹⁶ Haŋaun riŋ albal rö, God hanip abad midpeinab a gîmim niŋ gasi niŋ udöl giŋ midpe me, niŋpe gö Bi Naij Gep po niŋpe mab rö inö niŋöl giŋ alnab gau böŋ nöŋ hoŋ giŋnab. Gasi anibu nöŋ niŋmim, haŋaun rö riŋ gîmim. ¹⁷ Usajil piŋdöŋ bad libal rö, God kalöp mög niŋöm ud kamij yuöp gasi u, ud nabic adö laŋ usajil bad rö limim. Ru miŋlö kiŋd ud arbal rö, God Ana ru miŋlö kiŋd kalöp ñöb u ru miŋlö kiŋd rö ud armim. God Ana ru miŋlö

* **6:11:** Ro 13:12; 2Ko 10:4   * **6:12:** 1Pi 5:8-9   * **6:14:** Ais 11:5; 59:17; 1De 5:8   * **6:15:** Ro 10:15

kid u God Manö nipe me. * 18 Ana nipe gasi ñö niñöl gi, God nip manö adö ke ke hag niñöl gi midaimim. Gası halö midmim, nıbi bı Kraıs lau adö midpal gau magöñhalö God nip pör nöp sabe göl gi midaimim. * 19 Yıp u rö nöp God nip sabe giıpe, yıp abad midöm manö magö nıpe ke yıp ñö niñöl gi, pıñıñ gagem, Kraıs manö aij nöd niñagmidal u, nıbi bı gau kalıp hañowañö hag ñınam. * 20 Yad Kraıs bı nıpe midem, manö aij nıpe u nöp hag ajainö yıp nagi lıñö midpin u, pen God nip sabe giıpe yad pıñıñ gagem hañowañö hag ñınam. Yad u rö nöp giınam aij. *

Manö naböñ magö rımnıp

21 Pen yad aigöl rö gem midpin u, wög niñön niñön giıpin u, mam aij hon Dijikas, bı God nip pör nöp wög gi aij göp u, am jaköm kalöp magöñhalö hag ñınab. * 22 Hon aige rö midpun u, Dijikas amöm hagö niñmim, gası halö midaimim, a gem, nip midpim au yuabin.

23 Bıpi God Bı Kub Jıas Kraıs apil miñhau kalöp abad midlö niñöl gi, God Manö niñ ud pidöñ göl gi midmim, añ mam gau aip agamıj midmim, pen pen midmagö lı midaimim. 24 Bı Kub hon Jıas Kraıs nip midmagö löl gi nöp midpim gau, God kalöp magöñhalö mög niñöm ud aij yabıñ giınim.

---

* **6:17:** Hib 4:12   * **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1De 5:17   * **6:19:**
 Kol 4:3-4; 2De 3:1   * **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 9   * **6:21:** Ap 20:4;
 Kol 4:7-8; 2Di 4:12

Manö Kamɨŋ
The New Testament in the Kobon Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kobon long Niugini

Copyright © 2005 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kobon

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

3850151d-322e-5e07-a069-b89a616a091d